

Česká školní inspekce
Jihočeský inspektorát
Dukelská 23
370 01 České Budějovice

k rukám PhDr. Jany Bartošové, ředitelky inspektorátu

V Praze dne 12.dubna 2024
prostřednictvím datové schránky

č.j. ČŠIC-31/24-C
sp. zn. ČŠIC-S-3/24-C

Škola: Svobodná lesní mateřská škola a základní škola Ráj, z.s.
IČO: 08849218, se sídlem Pracejovice č.p. 67, 386 01 Pracejovice
(dále jako „Škola Ráj“)

právně zastoupena **Mgr. Martinem Láníkem**, advokátem s ev. č. ČAK 1775,
se sídlem Italská 1274/8, 120 00 Praha 2

**Námítky školy k protokolu o kontrole ze dne 18. 3. 2024,
č.j. ČŠIC-31/24-C**

Přílohy:

- Plná moc

I.

Ve dnech 12. 1. 2024 až 23. 2. 2024 proběhla ve Škole kontrola dodržování právních předpisů a veřejnosprávní kontrola podle § 174 odst. 2 písm. d) a e) zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (dále jen „**Školský zákon**“), zákona č. 255/2021 Sb. o kontrole (kontrolní řád) a zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

Protokol o kontrole ze dne 18. 3. 2024, č.j. ČŠIC-31/24-C (dále jen „**Protokol o kontrole**“) Škola obdržela dne 1. 4. 2024.

Proti kontrolním zjištěním uvedeným v Protokolu o kontrole podává Škola ve stanovené lhůtě 15 dnů následující odůvodněné námitky.

II.

2.1. Škola nesouhlasí s kontrolním zjištěním uvedeným v bodě 1 Protokolu o kontrole, tedy že:

- *nezapsala skutečná místa poskytovaného vzdělávání do rejstříku, porušila tím § 144 odst. 1 písm. g) Školského zákona;*
- *neposkytuje vzdělávání v rozsahu zápisu do rejstříku škol, jak ukládá § 142 odst. 1 Školského zákona; a*
- *porušila § 23 odst. 2 Školského zákona, když některá místa poskytovaného vzdělávání se nachází mimo Jihočeský kraj.*

V první řadě je potřeba zdůraznit a přihlídnout k tomu, že v případě Školy se jedná o alternativní školu, která vznikla jako důsledek poptávky rodičů, kteří z různých důvodů nepovažují z pohledu vzdělávání svých dětí za nejvhodnější tradiční vzdělávací systémem založený na prezenční výuce a hledají pro své děti alternativní způsob vzdělávání, který není vázán stejně striktními pravidly jako klasické školy.

Škola byla od svého vzniku zaměřena především na individuální vzdělávání žáků, tedy na plnění povinné školní docházky bez pravidelné účasti žáka ve škole ve smyslu § 40 písm. a) Školského zákona. Škola byla od 1. 2. 2021 zapojena do programu pokusného ověřování kombinovaného vzdělávání vyhlášeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „**MŠMT**“). Z registrace Školy do programu kombinovaného vzdělávání je patrné, že záměrem v rámci pokusného ověřování je doplnit stávající individuální vzdělávání žáků o společnou výuku žáků v rámci individuálního vzdělávání, přičemž tato společná (*synchronní, resp. komunitní*) výuka měla dle přihlášky probíhat na různých místech v ČR a SR, tedy zpravidla mimo budovu Školy a také mimo kraj sídla Školy. Z uvedeného je tedy zřejmé, že Škola Ráj od počátku neplánovala organizovat prezenční výuku v budově školy. Tento způsob organizace vzdělávání žáků zřizovatel a ředitel Školy Ráj považoval za souladný s podmínkami a cíli programu pokusného ověřování tzv. *kombinovaného vzdělávání* v podobě, jak byl tento program vyhlášen.

Jak bylo výše uvedeno, přínosem kombinovaného vzdělávání pro způsob vzdělávání ve Škole je možnost obohatit a zlepšit individuální výuku žáků, kteří o to mají zájem, o skupinové *synchronní* nikoli však prezenční vzdělávání s dalšími žáky tak, aby žáci nebyli ochuzeni o společné aktivity a měli možnost konfrontovat nabyté znalosti. Vstup do programu kombinovaného vzdělávání měl za cíl v zásadě právně ukotvit existující stav, neboť takový způsob komunitního individuálního vzdělávání ve Škole podstatě již probíhal.

Podmínky pokusného ověřování v době jeho vyhlášení, kdy tento program byl především reakcí na zásadně omezené možnosti prezenční výuky v průběhu covidové pandemie, nijak nezakazovaly Školou registrovaný způsob kombinovaného vzdělávání. Naopak, vyhlášení pokusného ověřování ve výčtu možných organizačních forem explicitně uvádělo také individuální kombinované vzdělávání (bez jasné definice) a dokonce předpokládalo realizaci různých organizačních forem (i mimo výčet uvedený ve vyhlášení pokusného ověřování). Jak Škola, tak i rodiče žáků zcela legitimně očekávali, že model kombinovaného individuálního vzdělávání navržený Školou Ráj je minimálně v režimu pokusného ověřování realizovatelný.

Z podmínek pokusného ověřování je zřejmé, že MŠMT si klade za cíl získat více zkušeností s plněním povinné školní docházky bez povinné přítomnosti žáků ve škole, a to tak, že ověří různé organizační modely výuky v různých podmínkách. Ve vyhlášení pokusného ověřování bylo avizováno, že zapojené školy budou mít možnost si vyzkoušet rozšíření organizace vzdělávací nabídky a flexibilní formu zaměstnání pro učitele, aniž by tyto pojmy byly definovány. Škola tedy předpokládá, že výsledkem programu pokusného ověřování má být porovnání dosažených výsledků alternativních způsobů vzdělávání žáků s výsledky tradičních způsobů vzdělávání. Toto porovnání je možno učinit zejména pak na základě úspěšnosti žáků v dalších stupních vzdělávání a při jejich následném uplatnění v praxi. K tomuto cíli Škola směřuje a má za to, že ve srovnání obstojí.

Tím, že byla Škola Ráj zařazena do pokusného ověřování, MŠMT fakticky udělilo Škole souhlas organizovat výuku v souladu s jí předloženým projektem kombinovaného vzdělávání, který výslovně předpokládá, že synchronní část kombinovaného vzdělávání může probíhat mimo oficiální budovu školy, dokonce může probíhat i mimo region Jihočeského kraje. Ze strany Školy nikdy nebylo prezentováno, že by v rámci kombinovaného vzdělávání měla výuka probíhat prezenční formou v budově Školy Ráj. Máme za to, že pokud byla Škola registrována s tímto svým jasně deklarovaným záměrem do programu kombinovaného vzdělávání, pak ani MŠMT nemohlo považovat tento záměr za rozporný s cíli a podmínkami vzdělávacího programu a pokusného ověřování, kterými byla zejména snaha získat zkušenosti s distanční a individuální výukou pro úvahy de lege ferenda.

S ohledem na výše uvedené ředitel Školy v dobré víře předpokládal, že organizace kombinované výuky praktikovaná ve Škole není v rozporu s podmínkami stanovenými MŠMT ani v rozporu se Školským zákonem, či jinými právními předpisy. Dle původně vyhlášených podmínek pokusného ověřování se na výuku žáků má vztahovat Školský zákon, pokud není ve vyhlášení pokusného ověřování stanoveno jinak. Uvedené podmínky si Škola vykládá tak, že na výuku prováděnou v rámci pokusného ověřování se má sice aplikovat Školský zákon, avšak pouze v rozsahu, v němž není v rozporu s podmínkami a účelem pokusného ověřování. Na zařazení Školy do pokusného ověřování je tedy potřeba hledět jako na udělení výjimky ze zákonné podmínky podle ustanovení § 23 odst. 2 Školského zákona.

2.2. Škola nesouhlasí s kontrolním zjištěním uvedeným v bodě 2 Protokolu o kontrole, tedy že:

- *vykázala nepravdivé údaje, což mělo zásadní dopad na čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu.*

V návaznosti na skutečnosti uvedené v odstavci 2.1. tohoto podání, na které i v rámci vyjádření k bodu 2 Protokolu o kontrole odkazujeme, uvádíme, že kombinované vzdělávání, zejména jeho synchronní část, znamená pro Školu oproti čistě individuálnímu vzdělávání nemalé zvýšení nákladů. Přijetí dotace řádně registrovanou Školou pro řádně registrovaný vzdělávací program je zcela legitimní a Škola má za to, že na žáky v kombinovaném vzdělávání z důvodů vyšších nákladů Škole

náleží vyšší dotace, než na žáky v čistě individuálním vzdělávání, a to bez ohledu na to, kde synchronní výuka probíhá. To zejména za situace, kdy MŠMT takový model kombinovaného vzdělávání umožnilo a udělilo Škole výjimku z podmínky podle ustanovení § 23 odst. 2 Školského zákona. Veškeré údaje v příslušných výkazech byly uvedeny v souladu se schválenými podmínkami a registrací Školy do programu kombinovaného vzdělávání.

2.3. Škola nesouhlasí s kontrolním zjištěním uvedeným v bodě 5 Protokolu o kontrole, tedy že:

- *vzdělávání některých žáků školy nezajišťují pedagogičtí pracovníci, čímž Škola Ráj porušila § 7 odst. 7 Školského zákona a § 2 a 3 zákona č. 563/2004 Sb.*

Jak je výše uvedeno, výuka ve Škole probíhá v zásadě jako kombinované individuální vzdělávání, tedy individuální vzdělávání částečně doplněno o synchronní část. Individuální vzdělávání nemusí být dle Školského zákona zajištěno pedagogickými pracovníky, kteří jsou v pracovněprávním vztahu se školou.

2.4. Škola Ráj nesouhlasí s kontrolním zjištěním uvedeným v bodě 6 Protokolu o kontrole, tedy že:

- *tím, že vzdělávání je realizováno v objektech, které nebyly schváleny pro účely činnosti školy, porušila § 29 odst. 2 Školského zákona.*

Opět zdůrazňujeme, že výuka ve Škole probíhá jako kombinované individuální vzdělávání. Požadované prostorové a materiálně technické zabezpečení vzdělávání a podmínky ochrany zdraví individuálně vzdělávaných žáků nejsou Školským zákonem ani jinými právními předpisy blíže specifikovány. Z právních předpisů nijak nevyplývá, že objekty, v nichž probíhá individuální vzdělávání, musí být schváleny pro činnost školy. Opět připomínáme, že MŠMT zařazením Školy a jejího modelu kombinovaného vzdělávání akceptovalo, že synchronní část individuálního vzdělávání bude probíhat na různých místech Česka a Slovenska, přičemž tato místa se mohou nacházet např. i v přírodě. Škola tedy důvodně předpokládala, že na místa, v nichž bude prováděna v rámci pokusného ověřování synchronní část výuky, nebudou kladeny stejně přísné požadavky jako na místa, na nichž probíhá klasická prezenční výuka žáků. V této souvislosti opakujeme, že při registraci Školy do programu kombinovaného vzdělávání probíhala covidová pandemie a prezenční výuka ve školách ani v daném období nebyla možná.

2.5. Škola nesouhlasí s kontrolním zjištěním uvedeným v bodě 16 Protokolu o kontrole, tedy že:

- *pro žáka 9. ročníku nezajistila poskytování podpůrného opatření formou asistenta pedagoga v rozsahu 10 hodin týdně, čímž porušila § 16 odst. 1 Školského zákona.*

Škola asistenta pedagoga pro zmíněného žáka zajistila, tuto práci vykonávala v rámci svého pracovního úvazku kvalifikovaná osoba, ačkoliv se tak dělo na základě pracovní smlouvy uzavřené ze Školou původně pro jiný druh práce. Česká školní inspekce byla o této skutečnosti informována, což vyplývá ze zápisu o skutečnostech zjištěných při inspekční činnosti dne 12. 2. 2024. Pracovní smlouva osoby vykonávající funkci asistenta pedagoga pro dotčeného žáka bude upravena tak, aby výslovně uváděla také druh práce asistent pedagoga.

2.6. Škola nesouhlasí s kontrolním zjištěním uvedeným v bodě 21 Protokolu o kontrole, tedy že:

- *porušila § 27 odst. 3 a § 41 odst. 10 Školského zákona, když neposkytla individuálně vzdělávaným žákům bezplatně učebnice a učební texty.*

Máme za to, že učebnice a učební texty používané při individuálním vzdělávání nemusejí být totožné s texty používanými základní školou při výuce žáků. To ostatně vyplývá i z ustanovení § 41 odst. 2 písm. f) nebo z § 41 odst. 3 písm. d) Školského zákona, dle kterých:

§ 41 odst. 2 písm. f):

„Žádost zákonného zástupce o individuální vzdělávání musí obsahovat seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1.“

§ 41 odst. 3 písm. d):

„Ředitel školy individuální vzdělávání povolí, pokud jsou zajištěny vhodné učebnice a učební texty, podle nichž se má žák vzdělávat.“

Žáci v individuálním vzdělávání používají podle výběru vlastního a výběru rodičů učebnice, které jsou pro jejich vzdělání potřebné a vhodné a nemají zájem primárně o učebnice Školy. Výše uvedené souvisí především se zásadně odlišným přístupem a filozofií alternativního školství, kdy v alternativní škole je iniciativa ve vzdělání ponechána primárně na žákovi a jeho rodičích, kteří rovněž nesou odpovědnost za toto jeho vzdělání. Naproti tomu v tradičním způsobu vzdělávání je iniciativa i odpovědnost za vzdělání žáků striktně vyžadována po škole, důsledkem čehož může být určitý alibismus žáků i rodičů v přístupu k vlastnímu vzdělávání žáků. Škola je připravena poskytnout bezplatně učebnice těm individuálně vzdělávaným žákům, kteří o ně projeví zájem.

2.7. Škola nesouhlasí s kontrolním zjištěním uvedeným v bodě 22 Protokolu o kontrole, tedy že:

- *porušila § 122 odst. 2 až 4 Školského zákona, neboť nezajistila žákům základní školy stravování.*

Škola stravování žáků nezajišťuje, neboť žáci ani jejich rodiče o to neměli zájem. Škola tedy alespoň zajistila zázemí, kde si žáci mohou ohřát a sníst své vlastní obědy, které si nosí z domova. Škola nepovažuje za účelné zajistit žákům školní stravování, pokud ví, že nebude využíváno.

2.8. Škola nesouhlasí s kontrolními zjištěními uvedenými v bodě 27.1. Protokolu o kontrole, tedy že:

- *v důsledku nepravdivě uvedených údajů neoprávněně přijala dotaci ve výši 1 234 861 Kč na 81 žáků, kteří se v kombinovaném vzdělávání vzdělávají mimo území Jihočeského kraje;*
- *v důsledku nepravdivě uvedených údajů neoprávněně přijala dotaci ve výši 114 269 Kč na 27 účastníků školní družiny, kteří se účastnili zájmového vzdělávání mimo území Jihočeského kraje;*
- *v důsledku nepravdivě uvedených údajů neoprávněně přijala dotaci ve výši 70 571 Kč na asistenta pedagoga pro žáka, který se vzdělává mimo území Jihočeského kraje;*
- *v důsledku neprokázaného poskytování podpůrných opatření neoprávněně přijala dotaci ve výši 23 524 Kč na asistenta pedagoga v rozsahu 10 hodin týdně.*

Tato kontrolní zjištění úzce souvisí s kontrolními zjištěními uvedenými v bodech 1, 2 a 16 Protokolu o kontrole, odkazujeme proto na námítky a argumentaci Školy v odstavcích 2.1., 2.2. a 2.5. tohoto podání. Obdobné námítky Škola uplatňuje i ve vztahu ke kontrolním zjištěním podle bodu 27.1. Protokolu o kontrole.

Máme za to, že Česká školní inspekce zjevně nijak nereflektuje skutečnost, že Škola byla zařazena do pokusného ověřování s tím, že její model organizace výuky kombinuje individuální vzdělávání se společnou (synchronní) výukou žáků, u níž se ovšem, jak bylo od začátku prezentováno,

nepředpokládá, že výuka nebo zájmové vzdělávání bude probíhat výlučně v místech, která jsou v rejstříku škol vedena jako místa výuky Školy a jsou omezena na území Jihočeského kraje. MŠMT zařazením Školy do pokusného ověřování udělilo Škole souhlas k realizaci uvedeného organizačního modelu, který je v souladu s cíli a účelem pokusného ověřování. Škola tedy čerpala poskytnuté dotace v dobré víře, že všechny podmínky pro jejich čerpání jsou splněny.

Škola podpůrná opatření ve formě asistenta pedagoga zajistila, nemohla tedy příslušné dotace obdržet neoprávněně, a to bez ohledu na to, že se jednalo o asistenta pedagoga pro žáka vzdělávajícího se mimo Jihočeský kraj (viz předchozí zdůvodnění) nebo asistenta pedagoga vykonávajícího tuto činnost na základě pracovní smlouvy sjednané původně pro jiný druh práce (viz odůvodnění k odstavci 2.5. tohoto podání).

III.

K dalším kontrolním zjištěním uvedeným v Protokole o kontrole, k nimž Škola nevznesla v žádném předchozím článku námitky, uvádíme, že Českou školní inspekci vytknuté nedostatky budou bezodkladně odstraněny. Škola zašle České školní inspekci zprávu o tom, jaká opatření k odstranění vytčených nedostatků přijala.

Je pravda, že v současné době je ředitelem školy její zřizovatel, který nesplňuje zákonné předpoklady pro výkon této funkce. Důvodem je, že dřívější ředitelka na svou funkci rezignovala a na pozici ředitele se do provedení inspekce nepodařilo zajistit kvalifikovanou osobu. V současnosti uzavřela Škola na pozici zástupce ředitele pracovní smlouvu s osobou, která splňuje kvalifikační předpoklady pro funkci ředitele školy. Po zapracování se a obeznámení se s chodem Školy bude tato osoba jmenována do funkce ředitele školy.

IV.

Nad rámec výše uvedených námitek Škola dává ke zvážení, zda s ohledem na skutečnost, že v červnu 2023 byly podmínky pokusného ověřování nově upraveny Dodatkem č. 3, z něhož je patrné, že MŠMT se zejména u základních škol opět přibližuje klasické koncepci denního prezenčního vzdělávání a standardnímu způsobu organizace výuky, je model kombinovaného vzdělávání v podobě realizované Školou do budoucna pro MŠMT stále akceptovatelný.

S ohledem na zájmy stávajících žáků považuje Škola za nezbytné především projednat principiální možnost dalšího pokračování Školou realizované formy kombinované výuky. Pokud je model kombinovaného vzdělávání ve Škole nadále s ohledem na změnu podmínek na straně MŠMT neudržitelný, přichází v úvahu převedení všech žáků v následujícím školním roce z kombinovaného vzdělávání na čistě individuální vzdělávání. Aby nedošlo k ohrožení výuky a zájmů žáků, je jisté na místě, aby stávající model kombinovaného vzdělávání byl případně ukončen ke konci školního roku.

Za účelem projednání dalšího pokračování kombinovaného vzdělávání ve Škole si dovoluujeme navrhnout jednání, jehož cílem by mělo být vyjasnění právních názorů zúčastněných na některé ne zcela explicitně a srozumitelně definované povinnosti vyplývající z podmínek pokusného ověřování.

Za Školu

Mgr. Martin Láník, advokát